

LEADER DISKUTERAS I ALMEDALEN

Kan Leaders arbets sätt användas för att öka det lokala engagemanget och utveckla demokratin? Det ska ett seminarium under årets Almedalsvecka i Visby försöka ge svar på.

Seminarier arrangeras av Glesbygdsverket och Svenska nätverket för Leader+ och hålls torsdagen den 7 juli. Ordföranden för Landsbygdskommittén, Karl-Erik Nilsson, kommer att medverka, liksom en representant från Ansvarskommittén m.fl. Ambitionen är också att en representant från EU-kommissionen ska delta, och även representanter från Sveriges politiska ledning.

ARBETSHÄSTAR ELLER POPTJEJER ÅRETS LEADER?

Vid seminariet kommer priset Årets Leader att delas ut. Alla de tolv LAG-grupperna i landet har nominerat varsin kandidat till priset.

De nominerade projekten är: Svartådalens bygdeutveckling (Nedre Dalälven), S:t Anna-modellen för rörelse och hälsa (Kustlandet), Lövträprojektet (Smålandsgruppen), Häst-

forts. på sidan 2

STOR FÖRVÄNTAN PÅ TYDLIG LANDSBYGDSPOLITIK

Landsbygdskommittén lämnade den 2 maj ett förslag till strategisk inriktning för nästa Miljö- och landsbygdsprogram (LBU-program) för åren 2007-2013.

Kommittén menar att det finns en stor förväntan på en tydlig landsbygds politik. Även om det finns klara miljömål och vissa regionala utvecklingspolitiska mål behövs det en samlad bild av landsbygds strategier och behov.

För att landsbygdsprogrammet ska kunna fungera som ett instrument för landsbygds utveckling behövs det nationella, regionala och lokala strategier som täcker hela landsbygds området.

STÖRRE MÅLGRUPP

Eftersom Landsbygdskommittén ska arbeta ända fram till hösten 2006 med en strategi för hållbar landsbygdsutveckling, och man nyss påbörjat sitt arbete, vill man att prioriteringar och överväganden för nästa programperiod för närvarande ska formuleras övergripande, öppet och flexibelt. Vissa strategiska överväganden som kan vara värda att nämna är t.ex:

- Man pekar ut vikten av att skapa utrymme för förädling av den areella närings råvaror och att småskalighet och mikro företagande är viktigt att stödja.
- Insatserna för mark- och miljöförvaltning (miljöstöd) ska kunna öppnas även för andra än företag inom de areella näringarna. De bör också kunna formas så att även turism, besöksnäring och tillgänglighet främjas genom insatserna.
- Insatserna för en diversifierad ekonomi och god livskvalitet ska vara öppna för en större målgrupp än de areella näringarna. Insatserna bör inriktas mot att allmänt stimulera lokalt entreprenörskap, företagande och lokalt utvecklingsarbete.

LEADER GENOMSYRAR

Leadermetoden ska få en särskild plats i det nya programmet och inte längre vara ett initiativ för metodutveckling, utan även ett verkkningsfullt instrument för genomförande.

Leader bör genomsyra arbetet med de insatser som syftar till att skapa en diversifierad ekonomi och god livskvalitet, men bör när det är möjligt även kunna användas som arbetsmetod inom

FOTO: EWA NILSSON

Snärjeskogen i Blekinge är ett exempel på hur de resurser som finns på landsbygden kan utvecklas i nya banor. Med basen i ett traditionellt jordbruk har ägarfamiljen här utvecklat ett rekreations- och upplevelsecentrum. Anläggningen fick stöd av Leader+ i uppbyggnadsfasen.

andra områden. Kommittén menar även att Leadermetoden bör kunna fungera som en väg in i den sociala gemenskapen för nya invånare.

Kommittén betonar att landsbygdsprogrammet är en del av de samlade insatserna för att nå målen för den regionala utvecklingspolitiken och därför måste integreras med andra insatser och program för regional och lokal utveckling.

forts. från sidan 1

kraft i Hälsingland (Intryck Hälsingland), Västgötalandet (Kärnan i Västra Götaland), Växa tillsammans (Sjuhärad), Nytänkande design (Sommenbygd), Kvalitetscertifierad hästproduktion (Våg 21), Popkollo (Astrid Lindgrens hembygd), Fårö FilmCenter, (Gotland), Lusten till kusten (Carpe Mare), Leader-checkar (Blekinge).

LEADER+ GRANSKAS IGEN

Den halvtidsutvärdering av landsbygdsutvecklingsprogrammet Leader+ som gjordes 2003 kommer nu att uppdateras. Uppgiften är att nu, två år efter genomförandet av halvtidsutvärderingen, uppdatera måluppfyllelsen i programmet. Inte minst för planeringen av kommande programperiod efter 2006 är det viktigt att få veta hur målen hittills har uppfyllts.

Uppdateringen kommer att göras av Leif Berntsson, som deltidsanställs på Glesbygdverket under åtta månader för bland annat denna arbetsuppgift. Rapporten ska lämnas till EU-kommissionen senast sista december.

TILLVÄXT I LANDET EMELLAN

FOTO: MATS ELG

Landet Emellan – ett nationellt konvent om tillväxt i landet mellan storstäder och högskoleorter – arrangerades i Ljusdal 19-20 april med runt 180 deltagare. Här Glesbygdsvverkets generaldirektör Kerstin Wallin i samtal med Hasse Larsson, kommunstyrelseordförande i Malå, som presenterade tillväxtexemplet Swedish Winter Test Region och Ingrid Pege, konferensarrangör.

Bland goda tillväxtexempel på konferensen fanns också Gnosjö kommun, Upplevelseindustrin Hulstfred, Cirkus Cirkör, Upplevelseindustrin Grythyttan-Hällefors, Trångsviksbolaget, NetPort Karlshamn, Information Brokers i Ljusdal samt Liljaskolan i Vännäs.

FOTO: FREDRIK HERRANDER

Fiskodling i Börtnan, Jämtland.

Ta tillvara landsbygdens resurser!

– Landsbygdens resurser behöver göras tydliga ute i län och regioner, säger Glesbygdsvverkets generaldirektör Kerstin Wallin. Det bor totalt över två miljoner människor i glesbygds-, landsbygds- och skärgårdsområden. Deras insatser för utveckling och tillväxt ska inte underskattas.

Glesbygdverket har på regeringens uppdrag undersökt hur landsbygdsfrågorna behandlas i län och regioner. Rapporten, som presenterades i slutet av februari, visade en splittrad bild. Vissa län har ambitiösa program för landsbygdens utveckling medan andra knappast nämner landsbygden i sina utvecklingsplaner.

Nu föreslår Glesbygdsvverket att alla län ges i uppdrag av regeringen att göra kontinuerliga uppföljningar av arbetet med gles- och landsbygdsfrågor och visa vilka effekter som uppnått. Förutom regional utvecklingspolitik utifrån varje regions förutsättningar anser Glesbygdsvverket att det behövs nationella mål och åtgärder för lokal utveckling på landsbygden, liksom tidigare införts inom storstadspolitiken. Dessutom bör det tas helhetsgrepp över servicefrågorna ute i länen.

Rapporten Landsbygden i den regionala utvecklingen finns att beställa eller ladda hem på www.glesbygdsvverket.se.

LÄNEN BYTER ERFARENHETER

Under arbetet med rapporten (se artikel ovan) blev det tydligt att det behövs en arena där län och regioner kan diskutera landsbygdens plats och roll i det regionala utvecklingsarbetet. Det finns också önskemål om metod- och kunskapsstöd från den regionala nivån. Glesbygdsvverket ska till den 1 september ta fram förslag på hur detta behov kan tillgodoses. Redan nu står det klart att fokus kommer att ligga på dialog och erfarenhetsutbyte, dels mellan länen själva, dels mellan län och olika myndigheter.

– Vi funderar på att genomföra *utvecklingsseminarier* med olika teman utifrån de frågor som länen önskat och

våra egna erfarenheter inom området, berättar Ulf Tynelius, utredare och projektledare.

Tänkbara teman är exempelvis företagande på landsbygden, regionförstorings konsekvenser för gles- och landsbygder, helhetssyn på kommersiell och offentlig service och ”landsbygden i siffror” – hur kan tillgänglig statistik användas på regional nivå?

Redan i månadsskiftet augusti/ september ”tjuvstartar” seminarie-serien med ett aktuellt ämne, nämligen hur landsbygdens resurser och behov kan lyftas fram i de regionala utvecklingsprogrammen.

GLESBYGDSVERKET VILL KARTLÄGGA RÄDDNINGSTJÄNST

Hur stora är riskerna för att en olycka inträffar i olika delar av landet, och hur lång tid tar det i så fall innan räddningsresurser är på plats?

Det vill Glesbygdsverket kartlägga i samarbete med Lunds Universitet och har därför sökt pengar från Räddningsverket för att genomföra ett forskningsprojekt.

Via olika databaser kan man visa var Räddningstjänsten har gjort flest insatser, var flest trafikolyckor inträffar, var farliga transporter går osv.

Med hjälp av Glesbygdsverkets så kallade tillgänglighetsmodell (se artikel nedan) kan man därefter kartlägga hur lång tid det skulle ta

SOS 112

för kommunernas räddningstjänst att nå en tänkt olycksplats.

– Det skulle dels ge kommunerna ett underlag för att bättre kunna planera sin räddningstjänst, säger utredare Anders Dahlgren. Dels skulle det också visa eventuella brister i de databaser som används som underlag för kartläggningen.

Statliga jobb ojämnt fördelade

30 procent av alla statligt anställda arbetar i Stockholms län. Det visar en kartläggning som Glesbygdsverket nyligen genomfört. Skillnaden gentemot övriga län är stor. Näst flest statligt anställda har Västra Götaland med 12 procent, följt av Skåne med 10 procent. Därefter fördelas de statliga jobben i fallande skala ned till 0,7 procent för Gotlands län.

Om man tittar på *andelen* statligt anställda av det totala antalet sysselsatta ligger Uppsala län i topp med 10 procent. Där finns flera stora statliga arbetsplatser, exempelvis Uppsala universitet och Statens Lantbruksuniversitet. Allra lägst är siffrorna i Kalmar län där drygt 2 procent av den sysselsatta befolkningen arbetar inom statlig sektor. Siffrorna kan dock variera mycket mellan olika kommuner.

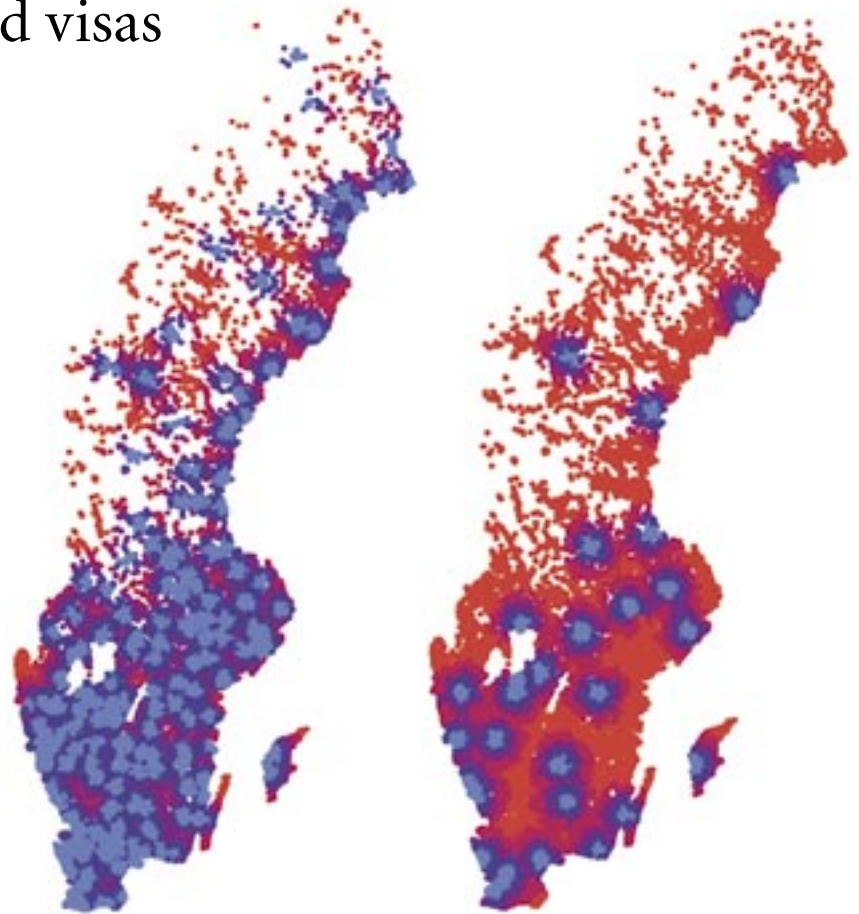
Läs mer på www.glesbygdsverket.se.

Tillgänglighet i glesbygd visas bättre i ny modell

Glesbygdsverket har vidareutvecklat det dataprogram som används för att beräkna hur tillgängliga olika former av service, kommunikationer etc. är för människor. Denna så kallade tillgänglighetsmodell har bland annat legat till grund för de analyser som verket gjort av hur långt befolkningen i olika delar av landet har till skolor, förlösningssavdelningar, flygplatser m.m. Modellen har också använts när Glesbygdsverkets definition av vad som är glesbygd och vad som är landsbygd gjordes.

– Med den nya generationen av programmet kan vi få fram mycket mer detaljerade analyser av den geografiska tillgängligheten till olika servicepunkter, säger utredare Anders Dahlgren. Nu kan vi bland annat gå ner på 250-metersrutor där vi tidigare arbetade med kilometerrutor. Det är viktigt eftersom glesbygderna tenderar att försvinna när geografiskt knuten statistik aggregeras till för stora geografiska områden.

Den nya generationen kartor finns redan nu i en del av det material Glesbygdsverket presenterar och de kommer också att finnas i årets årsbok, som presenteras i höst.

Två exempel på kartor framtagna med det nya dataprogrammet. Till vänster befolkningens tillgänglighet till gymnasieskolor med barn- och fritidsprogram, till höger skolor med livsmedelsprogram. Med den tidigare generationen av modellen var det inte möjligt att få fram så detaljerad information.

B

KERSTIN WALLIN
generaldirektör

LEADER LEDER TILL GOTLAND

Leader+ kommer att stå i fokus för ett intressant seminarium under Al-medalsveckan i Visby i sommar. Där kommer Årets Leader-projekt att koras och leadermetoden att diskuteras.

När det gäller lokal utveckling i gles- och landsbygd kan Leader bli något alldeles extra. Den parlamentariska Landsbygdskommittén har lämnat ett delbetänkande kring kommande Miljö- och landsbygdsprogram där leadermetoden framhålls som mycket användbar.

LANDSBYGDENS RÖST

Vem talar för landsbygden? Den frågan ställs ibland när inflytande diskuteras. Är det byalagens röst som ska väga tyngst, eller lantbrukarnas eller kommunpolitikernas? Det finns också de som tycker att Glesbygdsverket på nationell nivå borde ha rollen som glesbygdsombudsman och formellt kunna ställa krav på hänsyn till landsbygden i beslutsfattandet.

Ser man saken i ett underifrånperspektiv så är Leader på regional och lokal nivå en metod för att få alla goda krafter att samverka. Här samlas representanter för det offentliga, för näringslivet och föreningslivet i ett partnerskap eller i en aktionsgrupp för att gemensamt arbeta för en bygd. På

nationell nivå skulle man naturligtvis också kunna ha ett partnerskap för rådgivning i frågor kring landsbygdens utveckling.

Inom nuvarande programperiod i EU-arbetet finns i Sverige 12 leaderområden som arbetar med nyskapande projekt inom landsbygdsutvecklingen. Om hela landet skulle omfattas av Leader skulle det med nuvarande ordning betyda 30-40 lokala aktionsgrupper.

KOMMITTÉNS FÖRSLAG

Genom att låta leadermetoden eller leaderliknande metodik inta en särskild plats i det nya programmet, ses metoden inte längre enbart som ett initiativ för metodutveckling, utan även som ett verkningsfullt instrument för genomförande, anser Landsbygdskommittén. Metoden bör vara tillämpbar i hela landet. Leader-metodiken bör även kunna fungera som en väg in i den sociala gemenskapen för nya invånare, skriver kommittén.

”Vart leder Leader?” heter en informationsbroschyr som Glesbygdsverket tog fram häromåret. Efterfrågan har varit så stor att upplagan tagit slut.

Broschyren finns för nedladdning på www.glesbygdsverket.se. Men vi har också beställt en ny omgång från tryckeriet!

BALANSGÅNG I VALDEMARSVIK

Att hantera alla de motstridiga intressen som finns i vår skärgård är en grannliga uppgift för en liten attraktiv kommun som Valdemarsvik. Det var en av de erfarenheter som Glesbygdsverket fick med sig från ett besök i kommunen i april. Fr.v. kommunstyrelseledamöterna Britt Olauson, Torvald Karlsson och Hans Jonsson i samspråk med Glesbygdsverkets generaldirektör Kerstin Wallin.

MINISTER TILL ÅRE

Statsrådet Ulrica Messing har preliminärt tackat ja till medverkan i konferensen Regionernas tillstånd med Landsbygdsforum i Åre 15-16 november.

Konferensen, som arrangeras av ITPS (Institutet för tillväxtpolitiska studier) och Glesbygdsverket, har samlat en rad aktuella namn inom området regional och lokal utveckling. Lars Högdahl, som i november är aktuell med förslag till framtida organisation av strukturfondsarbetet, kommer liksom Skogsutredningens ordförande Maggi Mikaelsson och Landsbygdskommitténs ordförande Karl-Erik Nilsson.

Programmet för Regionernas tillstånd inleds efter lunch 15 november och avslutas på eftermiddagen den 16 november.

Under konferensen presenterar ITPS sin årsrapport om tillståndet i regionerna och Glesbygdsverket lägger fram sin rapport om utvecklingen i gles- och landsbygd.

REDAKTION Birgitta Rhodin, TEL 063-57 67 11

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Gunborg Hägg, TEL 063-57 67 00.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdsverket
Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund
TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99
E-POST info@glesbygdsverket.se
WEBBPLATS www.glesbygdsverket.se

